

Groparnas ålder

Ett försök att placera in fångstgroparna i den antydda, långa och växlande kulturutvecklingen fordrar någon form av datering av dem. Fångstgroparna är i traditionellt arkeologisk mening föga tacksamma objekt, eftersom de regelmässigt inte innehåller föremålsfynd, som kan bidra till deras tidfastning. De träkonstruktioner, som ibland påträffats i botten av undersökta gropar, har vid flera tillfällen blivit föremål för datering med C14-metoden och därvid i några fall lämnat dateringar, som ligger mycket långt tillbaka i tiden. Bortsett från de felkällor, som alltid är förknippade med radioaktiv datering, kan man ha en misstanke, att dessa värden kan vara avsevärt för gamla. Det virke, som har använts i konstruktionerna, bör nämligen ha hämtats i den omgivande skogen, som då — i varje fall på längre avstånd från fast bygd — bör ha haft urskogsprägel. Där kan alltså ha funnits stora mängder dött virke av olika ålder, som kan ha utnyttjats i groparna och nu ger dessa en alltför hög och okontrollerbar datering.

I Jämtland har därför försök gjorts att få fram med groparnas anläggning mera säkert samtida prov. Dessa har genom upptagning av enkla provschakt framtagits under botten av de vallar, som omger groparna. Där bör nämligen rester av den humus, förna och vegetation, som vid anläggningstiden fanns på den ursprungliga markytan, kunna finnas kvar. I regel återfinnes också dylika rester i ett humuslager över en typisk s.k. podsolprofil. Även denna metod har felkällor, men dessa bör vara betydligt mindre. Dessutom är provtagningen enklare och ger resultat på så gott som alla gropar.

På försök togs en liten serie om 20 prov. Groparna valdes utseendemässigt och till läget så, att de om möjligt rent teoretiskt skulle täcka de olika kultursammanhang, som antytts ovan. Resultaten visar också en sådan spridning, att den bör ligga säkert utanför även ganska vida felmarginaler. Redan en tämligen grov datering är här för övrigt av stort intresse, eftersom så få hållpunkter föreligger tidigare.²⁾

De få proven visar i mycket runda tal en spridning inom drygt 3000 år från omkring 1800 f.Kr. till 1600-talet e.Kr. En grupp,

som hämtats från kraftigt igentorvade gropar, som är belägna nära stenåldersboplatser i Tåsjö, hade genomgående dateringar inom andra årtusendet f.Kr., flertalet inom äldre bronsålder. En annan grupp, som med ett par undantag härrörde från de stora systemlinjerna norr om Indalsälven, låg klart koncentrerad till yngre järnålder och framför allt vikingatid. Som exempel kan nämnas, att fyra prov från den stora systemlinjen vid Ollsta i Häggenås alla låg med sina medelpunkter inom tiden 750—1000 e.Kr. Ett par enstaka gropar och en systemgrop från Aspås—Lit härrörde från medeltid och 1600-tal. I ett fall vid Hoting-sjön i Tåsjö visade det sig, att en gammal grop från äldre bronsålder helt renoverats och åter tagits i bruk under yngre järnålder. Vallen var här uppbyggd av två klart genom gruslager åtskilda humusskikt. Både i detta och enstaka andra system antyder redan groparnas utseende, att dylikt kan ha förekommit. Fortsatta prov i andra lägen, som tagits vid läns museets rutinundersökningar har som man kunde vänta också visat, att dateringar framkommer från tider mellan dessa epoker. Dessutom föreligger här flera dateringar till medeltid och 1500-tal. Tidigare dateringar på virkesrester från gropbottnar på andra håll talar för, att också ännu äldre dateringar kan komma att erhållas.